

malitiose proponi: ut videlicet causa protrahatur, tempus regiminis electi predicti inutiliter elabatur: [& inf. 2] Mandamus, quatenus hoc non obstante, in negotio ratione pravia procedatis.

[1 Ut causam, sicut iustum extiterit, decisuri, non obstante statuto quolibet contrario Ecclesiastica libertati, seu quod Abbas, & conventus predicti compulsi sunt super hoc litem contestari in iudicio seculari. Nuper enim referente Abbate, & conventu didicimus, quod cum de literis a nobis super hoc obtentis, ad ipsius communitatis notitiam pervenisset, Syndicus eius exhibito coram iudice potestatis calumnie iuramento citari fecit Abbatem, quod coram illo subiret simile iuramentum, & ut per hoc renunciare appell. literis intelligeretur: idem Abbas ipso facto ut pro convicto, si hoc facere recusaret, haberetur. Cumque prefatam communitatem ad presentiam vestram scripsit, & peremptorie citassetis, Syndicus eius se velle dilatorias exceptiones proponere protestanti, terminum, quo id faceret, vel super principali responderet negotio, statuitis, ad quem idem veniens fuit protestatus, paratum se pro posse alio tempore literas nostras per suggestionem falsi, & veri suppressionem obtentas.]

[2 Quod apparebat ex eo, quod per nuncium potestatis Abbati fuit prohibitum, ne communitatem eandem extra Floren. districtum in iudicio conveniret, quare prenominati Abbas, & conventus humiliter petierunt, ut obviare huiusmodi malitiis dignemur. Quocirca discr.]

TITULUS II. DE FORO COMPETENTI.

CAP. I. Clericus coram suo Episcopo conveniri debet. Ex Concilio Chalcedonen. a (an. 455. in Birhynia.

SI quis clericus b adversus clericum negotium habeat, non deserat Episcopum proprium, sed prius apud ipsum actio ventiletur: vel certe consilio ejusdem apud alios, quos utraque pars voluerit, iudicium obtinebunt. d

CAP. II. Iudex secularis, si clericum per se distringit, vel eodemnat, excommunicari debet. Ex Concilio Parisensi.

NULLUS iudicium e neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum ullum, aut minores f Ecclesie, sine permisso g Pontificis per se distringere, aut condemnare presumat. Quod si fecerit, ab Ecclesia Dei, cui injuriam irrogare dignoscitur, tandiu sit sequestratus, quousque reatum suum cognoscens emendat.

CAP. III. Ratione rei, de qua agitur, sortitur quis forum ibi, ubi res est. Sic communiter summatur. Ex Concilio Africano. (an. 402.)

SANE si Episcopi, inter b quos causa versatur, sint diversarum provinciarum, ille Primas det iudices, in cujus provincia est locus, de quo contenditur.

CAP. IV. Episcopus ut suspectus recusatus, de cujus suspicionem notorie constat, potest dare delegatum partibus non suspectum: cuius sententiam poterit per se executioni mandare.

Gregorius Bonifacio defensori Corsica. i (an. 594.) SI quis x contra clericum causam habuerit, Episcopum ipsius adeat: qui si ut suspectus fuerit recusatus, ex-

a Act. 15. ubi referuntur canones Concilii, cap. 9. Burch. lib. 2. decr. c. 183. l. 20 p. 6. c. 128. & 360. Gratianus 11. quest. 1. cap. si clericus. b Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. c utraque partes. d al. continebunt. e Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. f juniores. Burch. g al. sententia. h Cap. 4. eod. tit. in 1. compil. i Gregorius l. 9. epist. 74. regist. k Cap. 7. eod. tit. in 1. compil.

cutor ab eo deputetur. Aut si hoc actor refugerit, ab eodem Episcopo est deputandus, qui partes sibi mutuo consensu iudices compellat eligere: A quibus quicquid fuerit definitum, ipsius sollicitudine (servata lege) modis omnibus compellatur.

CAP. V. Super re Ecclesie, vel Clerici potest Laicus coram Ecclesiastico iudice conveniri: sed si probabiliter negat rem esse Ecclesie, vel Clerici, ad jurisdictionem Ecclesiasticam declinandam, convenitur coram suo iudice.

Alexander III. a (an. 1180. Episc. Genuensis.) SI clericus laicum b de rebus suis, vel Ecclesie impetierit, & laicus res ipsas non Ecclesie esse, aut Clerici, sed suas proprias, asseverat, debet de rigore juris ad forensium iudicem trahi. Cum actor fororum rei sequi debeat: licet in plerisque partibus aliter de consuetudine habeatur.

CAP. VI. Si questio feudalis est inter clericum, & laicum, cognoscat dominus feudi, sed eo negligente, cognoscat delegatus Pape etiam ante negligentiam datus. h. d. secundum lecturam gloss. Idem e (Senonensi Archiepiscopo.)

EX transmissa d nobis insinuatione B. C. e, & Vv. militum f Ecclesie tue intelleximus, quod cum R. de Castaville g eos super quadam possessione coram Trecent. Episcopo traxisset in causam, nobilis vir de Campis h eorum Dominus, sub debito fidelitatis inhibuit, ne de seculari feudo in iudicio Ecclesiastico responderent: (& inf. 1) Per dominum feudi causam jubeas terminari. Et si ipse malitiose distulerit, tu ei debitum finem imponas.

[1 Itaque prefatus Episcopus in eos velut contumaces excommunicationis sententiam promulgavit. & infra.]

CAP. VII. Per dominum feudi secularem, sive Ecclesiasticum questio feudalis terminari debet, etiam si vasalli sint Clerici: & si plures prestantur domini, non potest unus cognoscere, maxime alio absente, an feudum ad eum pertineat. h. d. secundum lecturam magis notabilem.

Idem. VERUM i quoniam de quibusdam feudis adversus prepositum questio mota fuit: Statuimus, ut ex quo Episcopus fuerit in Ecclesia consecratus x, de feudis ipsis sub suo iudicio cognoscatur, si ad Ecclesiasticam cognitionem pertineant: alioquin imperiali beneplacito (sicut iustum fuerit) relinquantur.

CAP. VIII. Malefactores Ecclesiarum in utroque foro conveniri possunt. Lucius III. (an. 1181.)

CUM sit m generale, ut actor forum rei sequatur: [& infra. 1] Verum quoniam seculares iudices in exhibenda iustitia personis Ecclesiasticis saepe in iudicio sunt remissi, in favorem Ecclesie est introductum, ut malefactores suos, qui sacrilegi sunt censendi, venerabilium locorum Rectores possint sub quo maluerint iudice convenire. n

[1 Convenientius est, ut apud iudices seculares raptores prius conveniantur, sed si iustitiam exhibere contempserint, aut iudices ex quacunque causa fuerint negligentes, quia iudicandi sunt sacrilegi ab Ecclesia de crimine illo, censuram poteris in eos Ecclesiasticam exercere.]

CAP. a Post Conc. Later. part. 8. c. 7. b Cap. 7. eod. tit. in 2. compil. c Episc. Trever. d Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. e B. G. f Trever. g Calle, h Caris. i Cap. 3. eod. tit. in 2. compil. k In Cod. Barb. consecratus, vel confirmatus de feudis, & c. l al. Idem. m Cap. 4. eod. tit. in 2. compil. n vide l. si quis ita hoc genus, & l. placet. C. de Episc. & Cler.

CAP. IX. Causa Clericorum secundum iura, non secundum consuetudines Laicorum terminatur. Vel sic: In loco temporalis jurisdictionis Ecclesie, causa Clericorum sunt secundum jus canonicum terminande. hoc dicit secundum gl. & utrumque summarij recipit determinationem.

Celestinus III. (an. 1195. Episc. Paris.) Quid a Clericis: [& inf. 1] Mandamus, quatenus si quas causas pecuniarias Clerici Parisiis commorantes habuerint contra aliquos, vel aliqui contra eos, ipsas iure canonico decidatis.

[1 Et c. (& infra.) Nullus Episcoporum, vel Clericorum ad iudicia secularia est trahendus, habent enim illi suos iudices, nec quicquam est eis publicis commune cum legibus. Bonifacius vero Papa, & Gelasius, & alii plures antecessorum nostrorum antiquioribus Conciliis consonantes, sicut bene patet juris utriusque peritis, id ipsum in sacris constitutionibus ediderunt. Hac igitur ratione inducitur, per Apost. sedem.]

CAP. X. Laicus Laicum super re civili coram iudice Ecclesiastico convenire non potest, nisi in defectu iustitie secularis, vel nisi consuetudo id exposcat. Innocentius III. Vercellensi Episcopo. (an. 1208.)

LICET ex b suscepto: (& inf. 1) Mandamus quatenus si quando a Laicis Vercellen. literas super rebus, precipue que forum seculare contingunt, a sede Apostol. contigerit impetrari, sublato appellationis obstaculo, decernas auctoritate nostra irritas, & inanes, dummodo consules, & commune de se conquerentibus in iudicio seculari exhibeant iustitie complementum.

Liceat tamen ipsis, qui sub eidem consulibus taliter duxerint contendendum, si se in aliquo fenserint pregravari, ad tuam (sicut hactenus servatum est) vel ad nostram, si maluerint c, audientiam appellare: hoc preterit tempore, quo vacante imperio ad iudicem secularem recurrere nequeunt, qui a superioribus in sua iustitia opprimuntur. Si vero consules iustitie tanquam merito suspecti fuerint recusati, coram arbitris communiter electis, de causa suspicionis agatur: que si probata fuerit esse iusta, ad te, vel ad nos pro iustitia recurratur, sicut superius est expressum.

[1 Servitutis officio sinus omnibus in iustitia debitores: sic rament in iure suo nos quibusdam convenit providere, ne aliis iniuriam facere videamur, ne, quod absit, inde sumatur materia scandalis, unde provida debet consideratione sedari. Ex insinuatione san. dil. filiorum consulum Communis Vercellensis, nos noveris accepisse, quod cum de singulis questionibus, que mota fuerant contra eos coram consulibus iustitie, iuxta consuetudinem approbatam velint cuilibet conquerenti iustitia plenitudinem exhibere, Laici quidam, ut eorum jurisdictionem evacuent, & fatigent eos laboribus, & expensis, super rebus, que iudicium Ecclesiasticum non requirunt, literas Ap. impetrant, & sic preter jurisdictionem consulum, quam meruerant, eos cogunt multipliciter laborare: volentes igitur sic eorum utilitati consulere, ne patiamur iustitiam aliorum deperire. f. t. per a. f.]

CAP. XI. Vidua Laicum coram iudice Ecclesiastico convenire non potest, nisi super causa Ecclesiastica, vel in defectum iudicis secularis.

Idem d Archidiacono, & Thesaurario e Turonensi. [an. 1210.]

EX tenore f literarum Comitiss Britannie nostris est auribus intimatum, quod cum causam, que inter mulierem nobilem F. & I. de Meduano super hereditate sua no-

a Cap. 5. eod. tit. in 2. compil. b Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. c voluerint. d Archiepisc. e B. Cancellario. f Cap. 3. eod. tit. in 3. compil.

scitur agitari, vobis commiserimus terminandam, ipse Comes eidem mulieri, cum tam ipsa, quam predictus I. essent de foro ipsius, mandavit, ut causam deferret ad ipsum, promittens eidem, quod faceret ei iustitia plenitudinem exhiberi a: [& inf. 1] Nos igitur attendentes, quod sic sumus viduis in iustitia debitores, quod aliis iniustitiam facere non debemus, mandamus, quatenus nisi sit talis causa, que ad Ecclesiasticum iudicem pertinere noscatur, ei super sedere curetis: dummodo per iudicem secularem suam possit iustitiam obtinere, alioquin non obstante ipsius contradictione, causam ipsam ratione pravia terminetis.

[1 Nobis nihilominus intimare procurans, quod in curia sua debeat huiusmodi negotium terminari, & vos, & mulier supradicta ei nequaquam obtemperare volentes, fatagitis in causa procedere, & sic sibi minus rationabiliter jurisdictionem auferre, unde nobis humiliter supplicavit, ut causam ipsam ad eum, ad quem specialiter pertinet, mittere dignaremur.]

CAP. XII. Clericus non potest constituere sibi iudicem Laicum, etiam si proprium iuramentum, & adversarii consensus accedat. Idem Pisano Archiepiscopo. (an. 1210.)

SI b diligenti [& inf. 1] Afferuisti te usque ad hanc tempora tenuisse, quod licitum sit Clerico renunciare factem in temporalibus causis iuri suo, & sibi Laicum iudicem constituere, presertim ubi adversarii voluntas accedit: ac temere iuramentum super hoc interpositum respondisti. Immemor constitutionis, e qua cavetur, pacto privatorum iuri publico minime derogari. Cum ergo hoc jus in d Milevitano, & Carthaginensi Conciliis sit specialiter promulgatum, ne Clerici clericos relicto suo Pontifice ad iudicia publica pertrahant, alioquin causam perdant, & a communionis habeant extranei: & tam Episcopi, quam Diaconi, seu quilibet Clerici in criminali, seu in civili negotio, si derelicto Ecclesiastico iudicio, publicis iudiciis se purgare voluerint, etiam si pro eis sit lata sententia, locum suum amittant, & hoc in criminali actione: in civili vero perdat, quod eviderint, si locum suum maluerint e obtinere: manifeste patet, quod non solum inviti, sed etiam voluntarii pacifici non possunt, ut secularia iudicia subeant, cum non sit beneficium hoc personale, cui renunciari valeat, sed potius toti collegio Ecclesiastico sit publice indultum, cui privatorum pacto derogare non potest. Nec iuramentum licite servari potuit, quod contra canonica statuta illicitis pactionibus informatur.

[1 Meditacione. & infra. Super eo autem admiramur plurimum, & movemur, quod cum te reputemus virum providum, & discretum, & iuxta debitum Pontificalis officii, statuta sanctorum Patrum ignota tibi esse non debeant, & iuris peritorum copiam habere noscaris.]

CAP. XIII. Clerici super excessibus coram suo Episcopo, conveniri debent, non coram his, quibus serviunt, nisi consuetudo, vel privilegium aliud inducat.

Idem Beluacensi Episcopo. (an. 1210.)

CUM contingat f interdum in tua: [& infra.] Insuper postulasti, an cum aliqui Clerici deputati servitio Capituli Beluac. aut aliorum Clericorum tue diocesis super excessibus impetuntur, sint cogendi coram te, vel potius coram illis, quibus serviunt, querelantibus respondere, cum illi sibi jurisdictionem huiusmodi vendi-

a Vid. l. 1. §. post operis. ff. de novi oper. nunc. & l. 2. ff. de iudic. per Barr. b C. 4. eod. tit. in 3. compil. c Additur, illius. d Verba, quae tribuuntur hoc loco Milevitano Concil. habentur in Concil. Toler. III. cap. 13. Reliqua in Concil. Carthag. III. cap. 9. e. l. id quod nostrum. de reg. jur. & l. 1. ff. solut. matrim. f Cap. 1. eod. tit. in 4. compil.

